

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

109950

in m. Poltrajš

ŽIDINJA.

Velika opera v petih dejanjih.

Spisal E. Scribe. Uglasbil Jaques Halévy.

Izdalo in založilo

Dramatično društvo.

~~Dupl. coll. 30~~
~~728 36 840g~~
~~8.10.17~~
109950

Osebe:

Kardinal Brogni, predsednik koncilja.

Leopold, državni knez.

Princezinja Eudora, cesarjeva nečakinja.

Ruggiero, nadžupan v Kostancu.

Eleazar, žid, juvelier.

Reha, njegova hči.

Glasnik.

Častnik.

Cesar Sigismund, vitezi, vojvode in vojvodinje, knezi in kneginje, duhovniki, ministrantje, sodniki, zastavonosci, glasnika, trobentači, vojaki, paži, major domus, židje, Eleazarjevi sluge, ljudstvo, moški, ženske in otroci, rabelj in njegova pomočnika.

V Konstancu l. 1414.

F2C 2081/1952

Opera »Židinja« je pretresljiva tragedija verskega fanatizma in verske nestrpnosti. Fanatizem katoličanstva se bori v njej s fanatizmom židovstva. Ta besni boj pa se završi z žrtvami obeh strank.

Skladatelj Jaques Fromental Halévy je bil rodom francoski žid. Njegov oče Elie, ugleden židovski pesnik, se je pisal spočetka Levy. L. 1807. pa je zahtevala francoska vlada, da morajo židje, ki so imeli preveč enake in iste priimke, svoja nazvanja izpremeniti. Tako je nastalo ime Halévy. Jaques Fromental se je posvetil že v zgodnji mladosti glasbi ter je pose-

čal pariški konservatorij. Cherubini, skladatelj oper, maš in cerkvenih pesmij, ga je poučeval skladateljstva, in že l. 1816. je nastopil Halévy s prvimi skladbami. Skladal je takrat kantate in žalostinke, l. 1820. pa je spisal prvo opero »Ciganke«, Bivanje v Rimu, v Neapolju in na Dunaju je pospešilo njegovo naglo napredovanje v skladateljski umetnosti. Vrnivši se v Pariz, je napisal več oper in baletov ter bil pevovodja in gledališki kapelnik; a tedaj so bili v operi izključno gospodujoči Auber, Rossini in Meyerbeer, za Halévyja ni bilo skoraj nobenega zanimanja. 23. svečana 1835 pa se je vprizorila v »Veliki operi« prvikrat Halévyjeva velika opera »La Juive« (»Židinja«) ter dosegla velikanski, nedosežen uspeh. Sijajna vprizoritev je stala 150.000 frankov! Halévy je postal hipoma slaven in svetovnoznani skladatelj ter bil l. 1836. imenovan članom francoske akademije. Z »Židinjjo« in z opero »Blisk«, je dosegel vrhunec svoje umetnosti. Zložil

je še mnogo oper, a po glasbeni vrednosti zaostajajo vse za imenovanima dvema operama. Halévy je dosegel najvišja dostojanstva umetnikov ter prejel najvišja odlikovanja. Umrl je v Nizzi, njegova slava pa je nesmrtna.

Opera »Židinja« je dandanes stalna repertoarna točka vseh večjih evropskih gledališč, zategadelj se je morala — po vzgledu vseh avstrijskih slovanskih gledališč — sprejeti tudi v repertoar slovenske opere.

Vsebina libretta opere »Židinja« je tale:

Prvo dejanje.

L. 1414 v Konstanci. Veliki trg med stolno cerkvijo, med hišo židovskega zlatinarja Eleazarja in med vodomedom. Meščani in meščanke prepevajo pred cerkvijo »Te deum«, ker je vojska princa Leopolda premagala Husite. Danes se vrši v Konstanci slovesen koncilij knezov in prelatov,

da obsodijo Jana Husa na smrt, da napravijo mir in red v nesložnem krščanstvu ter da poplača cesar Sigismund one, ki so mu pomagali premagati »nevernike«. Vse praznuje, le zlatninar Eleazar dela v svoji hiši. Ljudstvo je ogorčeno. Tedaj nastopijo nadžupan Ruggiero, trobentači in helebardisti, spremljajoči cesarskega klicarja, ki naznani ljudstvu:

Ker je z božjo podporo junak Leopold
husitsko pogubonosno jato premagal,
obhaja tu slovesen se koncilij,
kakor je cesarja in pa
eminence Brognija milostljivi sklep.

Iz Eleazarjeve hiše se začujejo novi udarci kladva, in nadžupan mesta, Ruggiero, vpraša nevoljen:

Kaj to? Kako? tu blizo pri cerkvi
pa vršenje tako?
Kdo bi naj se upal,
da ta slavnostni dan
s podlo umetnostjo
javno sramoti?

Narod in helebardisti vderó v židovo hišo in privlečejo Eleazarja ter njega hčer Reho.

Ruggiero jima zagrozi, da ju izroči sodišču v najstrožje kaznovanje, ker skrunita tolik praznik z delom, češ:

Danes delati, kakov greh je!

Eleazar.

Čemu pa ne?

Kot Izraelec ne poznam zakona,
ki ga predpisuje vaš vam Bog.

Ruggiero.

Dovolj, saj čuli ste ga, preklinjati Boga,
cerkev je zasramoval.

Eleazar.

Ali naj jo še ljubim?

Obsojene na smrt brez krivde vse
sem mreti gledal sine.

Ruggiero.

Smrt tebi, bogokletnik!

Če kazen izvrši se,
kot pravica veli,

bo to slavlju v pónos,
množilo mu sijaj!

Z b o r.

Danes na gromadi on še zagori,
našega cesarja Bog naj poživi!

Helebardisti hočejo odvesti Eleazarja
in Reho v ječo, tedaj stopijo iz cerkve
ministrantje, duhovniki in za njimi kar-
dinal Brogni. Vse se mu priklanja do tal.

B r o g n i.

Kam pač jetnike vedete?
Kaj njih greh je?

R u g g i e r o.

Še na praznik smelo
svoje brezbožno opravljal je delo.

B r o g n i (pogleda Eleazarja)
Že davno, če prav vem,
ime jaz to sem slišal.

E l e a z a r.

Čisto lahko.

B r o g n i.

Videl sem drugje te že nekoč.

Eleazar.

Ej, v Rimu! Tačas pa niste služili,
če se ne motim, cerkvi,
temveč samo državi;
imeli ste soprogo, hčer —

Brogni.

O, molči! Očeta, soproga
dnij ne spominjaj prošlih!
Minul zamé na zemlji sreče jasne soj,
le Bog samó jedini up je moj;
posvetil vse sem žitje verno mu zaupno.

Eleazar (očitaje).

Nam Izraelcem v bol!

Brogni.

Ne, rešim te takoj!

Eleazar.

Nikdar vam ne pozabim,
kako ste nekoč kot rimski poglavar
tam me iztirali!

Ruggiero (ogorčen).

Ta predrznost!

Brogni (milo).

Vendar obema kazen jaz odpuščam.
Prost si, Eleazar,
in bodi moj prijatelj!
Če žalil sem te kdaj,
pozabi to!

Eleazar.

Ne, nikdar!

Zaman uči kardinal odpuščanje, so-
vraštvo židovo je neizprosno, saj v pleme-
nitost kardinala ne verjame, dasi mu pri-
govarja Reha, naj Brogniju odpusti. Kardi-
nal odide cesarju nasproti, žid in Reha
se vrneta v hišo, in ljudstvo se razkropi.

Tedaj pride princ Leopold, zma-
galec Husitov in skrivni ljubimec Rehe.
Oblečen je preprosto. Ljubimki ni povedal
svojega stanu in imena, nego jo pustil v
veri, da je židovski umetnik, imenom Sa-
muel. Prikliče jo k oknu s serenadno
pesmijo.

Reha.

Samuel, vendar tu?

Leopold.

Dà, tebi le živeti.

Reha.

Kako na potovanju
bilo je s teboj?

Leopold.

Če ti še ljubiš me,
dosežen moj je cilj.

Reha.

Kako bi li te ne?
Saj ti naše si vere,
in Bog Izraelov i tvoj je Bog,
in tvoj talent, ki ga poveljučujem,
jeli pač vreden manj
kot naši vsi zakoni?

Leopold.

Reha! Ljubljena deva!
Kje vidiva se spet?

Reha.

Na našem domu.
Danes še pridi tjà.

Leopold.

Ne, ne upam se!

Reha.

Upaj meni!

Lep danes nama bode dan,
kot ga je Bog bil obljubil
svojim izvoljencem.

Na krasni dan ta
vsprejel on v ljubezni
sinove izraelske bratovske bo vse.

Leopold.

Besedo še —!

Reha.

Ne, ne! Ljudstvo, glej, se nabira
nasproti nama gredó!

Danes v mraku, zdravstvuj!

In Reha izgine, kajti narod vre od
vseh stranij skupaj, da vidi slovesni spre-
vod cesarjev. Iz vodometa teče danes pravo
vino. Narod si ga polni v vrče, poje in
pije na slavo cesarja, mladenke in mla-
denči pa veselo zarajajo.

Tudi Eleazar in Reha hočeta videti cesarjev sprevod, ki se že bliža. Ker ni drugod prostora, stopita na cerkvene stopnjice. To zapazi Ruggiero, kateremu se zdi vedenje obeh židov predrzno, zato nahajska narod nanju iznova. Fanatično ljudstvo ju hoče pobiti, helebardisti s častnikom Albertom na čelu ju hočejo ukleniti, tedaj pristopi preoblečeni Leopold ter pošepče častniku nekaj besed. Častnik ga spozna in se pokori takoj njegovemu ukazu. Eleazar in Reha sta zopet prosta. Ljudstvo je ogorčeno, žida pa strmita. V Rehi vstajajo sumne misli, kdo bi bil njen Leopold, čegar beseda ima toliko moč, a tudi Eleazarja muči slutnja, da Leopold ni žid in ne skromen umetnik. Ali tedaj nastopi sijajno spremstvo cesarja Sigismunda, vojaštvo, duhovništvo, odličnjaki Kostance, plemstvo itd., in narod poje veselo: »Hosana!« Kardinal Brogni blagoslovi cesarja, Leopold pa izgine.

Drugo dejanje.

V hiši žida Eleazarja so zbrani židovski verniki. Eleazar opravlja versko opravilo in deli med žide blagoslovljeni kruh. Tudi Leopoldu ga da, a ta ga vrže skrivaj pod mizo. Reha to opazi in se začudi.

Tedaj se začuje trkanje. Židje in židovke pobegnejo, preoblečeni Leopold, ki se dela slikarja, pa ostane. Vstopi princezinja Eudora, Eleazar jo pozdravi, Leopold, ki je določen, da se poroči z Eudoro, vztrepeta.

Eudora (Eleazarju.)

Ti imaš, čula sem,
Drag nakit brez primere.

Eleazar.

Dà, še cesarju všeč, se zdi mi,
da bi bil!
Lanec je iz briljantov,
s sveto odičen relikvijo,
ki krasno
Konštatina nekoč
prsi je krasil.

E u d o r a.

Kje je nakit?

Preljubljeni moj Leopold,
ki je vojsko husitsko strl,
proslavljen on se danes vrne še.
Ne veš, kaj v srcu presrečnem kipi.
Da, ta junak jutri bo moj soprogo!

Eleazar prinese škrinjico z nakitom,
in Eudora se zmeni z Eleazarjem, da mu
odkupi krasni nakit za 30.000 zlatnikov in
mu naroči, naj prinese nakit naslednjega
dne na njen dom.

E u d o r a.

Že jutri bom stopila
pred strijcev prestol tja.
Tam mu izročim nakitje,
mu dam ga na srcé,
ki kipí zamé.

Leopolda pa peče vest, da je izdal
njeno ljubezen in ji postal nezvest, za-
ljubivši se v židovko Reho.

E l e a z a r (zase).

V srcu mi je bilo tesno,
ker izdan je naš bil dan;

mislili smo že prav resno,
kdaj bo zadnji naš poklan.
Zdaj pa umika strah se sreči,
dosti tukaj je zlatá,
dà, ta moj nakit blesteči
znova mi bogastva da ...
O to zlato, ki sem ga ljubil,
spet ga v svojo last dobim.
Krasno varal bom kristjanko,
o krasnó, o kakšna radost!

Eleazar spremi princesinjo; Reha in Leopold ostaneta sama. Vznemirjena vpraša ljubimca, kaj ji prikriva. Leopold pa jo prosi, naj pride zvečer v isto sobo, da se domenita sama.

Reha se spočetka brani, potem pa mu obljubi. Sedaj se vrne Eleazar in vabi Leopolda, naj ostane še pri večerni židovski molitvi. Leopold pa odide, za njim gre Eleazar, in židinja ostane sama, vseleča se prihodnjega svidenja z ljubimcem.

Znoči se, grmi in treska, Leopold pa se vrne k Rehi skozi okno. In takoj ga

vpraša Reha, naj ji razodene svojo skrivnost ter naj ji razloži svoje vedenje.

Na to ji pove Leopold:

Tvoj Bog, on ni i Bog moj!

Reha, jaz sem kristjan!

Reha omahne in joka, Leopold pa jo tolaži, češ da je iz ljubezni do nje pozabil na svoje dostojanstvo in vero.

Reha.

Rogaš ti se zakonom,

smrt vелеvajo mojo.

Če židinjó ljubi kristjan,

ki je srce njemu podarila,

naj sežge se,

tak zakon je izdan.

Leopold.

Res je, res!

A zbeživa koj!

Srce meni pokloni,

ljubavi se ukloni,

ki vlada vrh nebá.

Jaz smrti se ne plašim,

nje groze se ne strašim,

ljubav je gor doma!

Po hudem duševnem boju se odloči Reha, da pobegne z Leopoldom. Že se odpravljata na beg, da utečeta smrti, katero ukazujejo postave, tedaj vstopi Eleazar. Jezen zagrozi Leopoldu, da bi ga zabodel, ako bi ne bil žid.

Leopold.

Naj umrem!
Z mirno vestjo mi kar končaj življenje,
jaz sem kristjan!

Eleazar.

Kristjan!

Reha.

Postoj! Sam ne zasluži kazni!
Če zaslužil je smrt,
pa mene prej ubij!

Z Leopoldom hoče umreti, ako ne dovoli oče, da postane ljubimčeva žena.

Eleazar.

Glej, Bog moj, nje trpljenje,
njeno, glej, hrepenenje
njeno bol, njene solzé,
sreča njena je proč!

Jaz tešim njeno gorjé,
 nje greh odpusti, Bog !
 Pa naj bo !
 Molči, glas maščevanja, mi v duši,
 srečna bodi poslej !
 Naj nebó odpusti,
 da tako si volila ;
 bodi on tvoj soprog !

Leopold.

Nikdar ne!

Reha.

Kaj? Ti se braniš?

Leopold.

Branim, dà!

Reha.

In zakaj?

Leopold.

Ta zavest! Naj bežim, naj bežim,
 ker proklela me boš izdajalca.

Eleazar.

Izdajski moral jaz sem
 zločin ta spoznati,

proklet naj bo kristjan,
jaz se čem maščevati.

Leopold.

Moj zločin sodi Bog,
nedolžnost maščeval bo.

Vzeti Rehe ne more, ker je princ in
zaročen s princesinjo Eudoro.

Eleazar.

Temno bom tvojo slavo maščeval,
krvavo tebe klel do groba tmine!
Naj razdene te osveta,
in od vsacega očeta
naj proklet bo tvoj spomin!

Eleazar plane na Leopolda. Reha se
oklene očetove roke ter ga zadržuje.
Leopold odhiti na levo skozi sredo, Elea-
zar, katerega drži Reha, da ne more
za ljubimcem, zažene za Leopoldom nož
ter se zgrudi v veliki boli pri vratih
na tla.

Tretje dejanje.

Vpričo cesarja Sigismunda in vseh cerkvenih in državnih velikašev se praznuje zmaga Leopoldova nad Husiti. Zaročencema Eudori in Leopoldu vse čestita. Vrší se sijajna pojedina in ples. Tudi narod sme gledati to slavlje in peti:

Donite glasno, slavospevi ubrani,
pojte mu na čast,
slavite junakov pogum!
Saj on otel nas je sovražnih trum.

Tedaj prineseta Eleazar in Reha prejšnjega dne kupljeni nakit, da okiti z njim nevesta Eudora svojega ženina, slavljenca Leopolda.

E u d o r a (Leopoldu).

V cesarjevem imenu, časti in dam prisotnih,
ki na borbo srčno v vek so nam
viteze v vojskah hrabrile,
ukažem, junak, da se upogneš do tal
in tu plačilo sprejmeš kot moj sopro g.

Leopold (poklekne pred Eudoro).

Elazar in Reha (strmeča).

Vaš soprog?

Reha.

Nikdar to znamenje naj mu
prsi ne krasi;
nositi ga vreden ni.

Potegne Lepoldu verižico, katero je
dobil od Eudore, iz rok ter jo vrže od
sebe.

Eudora.

Kdo? Moj soprog?

Dva kardinalova paža, Brogni, Rig-
giero in dva maršala se približata.

Reha.

Tvoj soprog?

O nikdar izdajnik naj ne postane
Prisege krive ga dolžim.

Zbor.

Povej nam greh njegov!

Reha.

Najstrašnejše zločinstvo,
kar jih pozna kristjan

in ki zahteva smrt.

Vse vem, le čujte:

Z židinjó ničvredno, kletó

v divjem živel je zakonu;

ta židinja pa, ta ničvredna,

ki ž njim ljubav je in zločin delila,

sem jaz. (Stopi k Leopoldu).

Kaj? Več me ne poznaš?

Leopold je uničen, saj je prekršil cerkvene in državne postave, postal izdajalec katoliške vere in skrunilec ljubezni cesarske princesinje, ker se je kot ženin omadeževal z židinjó!

E u d o r a.

Brez pomoči, oj sramota,

oh, strašno, strl on vez je ljubezni.

in srečo ž njo cvetnó!

Odpuščanja in rešitve za tak zločin ni. Le Bog mu more odpustiti. Po zakonu mora kristjan, ki je ljubil židinjó, umreti!

E l e a z a r (objame Reho).

Tako, gospoda, vi sodniki bodite!

Kaj čakate?

Pa sodite pravično!

Mečev, ognja imate li samo za nas?

Li izdajalca tam, ki ga krase redovi,
i zakon smrti oprosti?

Leopold se niti ne poskuša braniti.
Kardinal se posvetuje z velikaši, nato
prekolne nesrečna ljubimca, Leopolda in
Reho:

Vidva, ki sta Boga okrutno razžalila,
prokleta sta!

Vidva, katera vez sramotno sta sklenila,
prokleta sta!

Sreče vse, milosti našla ne bodeta Boga,
on je vaju zavrgel na vek. (Leopoldu).

Več odprta ne bode cerkev naša za te,
ne upaj, da nje milost kdaj te zopet obsenči;
več ne stopi pred naš žrtvenik!

Tvoj okuženi dih bodi ljudstvu v trepet,
vsak kristjan naj se s studom
od tebe obrača (Leopoldu. Rehi in

Eleazarju:)

Prokleti na zemlji, v nebesih,
še gor nikdar vam trem ne bodi,
ko Bog vas bo sodil,
grob posvečen dovoljen!

Telesa vaša bodo v oblast viharjem
dana,
strohnela tam pod nebom,
ki večno od zdaj zaprto bo na
vekomaj!

Zaman prosi Eudora milosti za Leopolda in Leopold za Reho; kardinal Brogni zahteva, da se ugotovi zakonu. In tako odpeljejo vojaki v ječo Eleazarja, Reho in Leopolda, kateri izroči častniku svoj meč.

Četrto dejanje.

Eudora, katera ljubi iskreno Leopolda, ga hoče rešiti, zato gre v sodno poslopje k Rehi, da bi jo pregovorila, naj vzame vso krivdo na-se.

Eudora (častniku).

Tu našega ukaz je prezidenta,
dovedite takoj, kot pravi, Reho sem!

(Častnik odide.)

Moj Bog, da bom nezvestega rešila smrti,
podeli meni moč, njej pa vodi srcé.

Da ga srama otmem,
čem umreti nevesta

(Častnik pripelje Reho in se odstrani.)

R e h a.

Kaj tirate me iz žalnega domovanja?
Li čaka mene smrt?
Pozdravljena naj bo!

(Zagleda Eudoro.)

Kdo tukaj? Moj Bog, sovražnica mi!

E u d o r a.

Sovražnica, ki, oh, pomoči prosi.

R e h a.

Midve pač nikdar več se ne pobotava.

E u d o r a.

Za se ne maram nič,
oh, zanj samo bojim se!
Sodišče sveto skoro že se bode zbralo,
in vedi, le ti samó iztrgaš mu lahkó
to žrtev grozne smrti.
Obsodijo ga, oh!

R e h a.

Potem častim sodnike,
pravičen njih bo rek;
hvalo vso jim zato!

E u d o r a.

Ne daj mu ti umreti,
daj zopet mu živeti,
čuj prošnje mi gorké!
Ž njim srečna bodi v sveti,
samo daj mu živeti!

R e h a.

Jaz! krivdo odpustiti?
Jaz! žitje mu rešiti,
ki dal me bo umoriti,
da žil bi dni lepé?
Zaman so vse prošnjé.

E u d o r a.

Ž njim usmiljena ti bodi,
govori mi takó,
da sod ga osvobodi!

R e h a.

Da kriv on ni?
Pa veš, da stre mi žitja cvet,
da še ljubezni čut je v srci zanj razvnet!

Tedaj pa zadoné turobni udarci zvona,
začuje se razjarjeno vpitje in hrup
ljudstva.

Eudora.

Ne čuješ li? tamkaj zvoné,
ta vrišč, ta hrup,
tu sém vedó ga že.

(Ozre se skozi okno.)

Glej, on, glej, on,
že vedo ga pred sodnika!

Vedno vnetejše prosi Eudora Reho
ter jo na kolenih roti, naj reši Leopolda.
Končno premaga židinjó ljubezen in
usmiljenje.

Reha.

Kristjanka naj ne bo za vzor kdaj
plemeniti, a ubogi židinjí!
Dà, odpuščam mu.

Ljubezen do Leopolda ju zbliža, da
se objameta ter ločita v prijateljstvu. Reha
pa pove prišedšemu Brogniju, da reši Leo-
polda, sama pa hoče umreti.

Brogni.

Življenje le oče tvoj tebi ohrani,
naj odpove on se veri,
in prosta boš!

Na to pripelje častnik Eleazarja, kateremu prigovarja kardinal, naj se odpove židovski veri, da reši tako sebe in hčer smrti.

Eleazar (razjarjen).

Čul sem prav?

Sramotil je našega Boga.

Vero naj bi očetov zatajil?

Brogni.

Umreti ti želiš?

Eleazar.

Danes naj umrem še!

A poprej, malo prej
jaz se kristjanu osvetim,
tebi osvetim!

Ko Napolja je voj

Rim nekda oblegal,

ravnali kruto tam plenilci so s teboj
in stan so tvoj neusmiljeno zažgali.

Umirajočo soprogo —, ljubeznivo ti hčerko,
ki vzrla komaj svet,
so tebi vgrabili!

Brogni.

Tega, barbar, spominjaš me?
Kako ta strašni dan,
ki oropal me je vsega,
bi zábiti jaz mogel?

Eleazar.

Ne, ne, vgrabili niso vsega...
Žid rešil živega otroka tvojega je,
jaz ga poznam.

Zaman so vse kardinalove prošnje,
naj mu pove, kje je hči; Eleazar se ne
da omečiti, ob robu groba mu izjavi, da
ponese svojo tajnost seboj, da mu ne
izda, kje prebiva hčerka. A ko se Brogni
odstrani, začnó Eleazarja mučiti dvomi,
ali stori prav, da se maščuje tako kruto,
da žrtvuje tej osveti brezobzirno ljuljeno
Reho.

Eleazar (sam).

Reha, ko dal nekoč te Bog mi je za hčerko,
in s svojo hranil tebe roko sem ljubó,
prisegel sem svetó, da čuvam tvoje žitje;
zdaj pa tiram tebe sam jaz v smrt.

Reha, sam jaz tiram tebe v smrt!
Le zini,
pa bi te oprostili.

Premaga ga ljubezen, in že je sklenil, da Reha ne sme umreti. Tedaj pa začuje krik fanatičnega ljudstva, ki v besnem sovraštvu do židov vpije:

Naj umró, naj se sežgó na grmadi;
umre naj židovska svojat!

Eleazar.

Pili našo bi kri!
In jaz sem hotel že otroku prizanesti.
Ne, ne, nikdar ne!
Ti moj Bog, razsvetli mene,
milost tvojo da dobim!
Da nebo se mi odklene,
in po volji ti storim.
Daj, da hčerka moja zlata umrè
in odpri neba ji vrata,
da vpokoji duša se.

Da bi jo radi kratkega življenja tu na zemlji pripravil ob večno izveličanje, tega ne sme storiti. Uverjen je, da stori

prav, ako izroči Reho smrti; a vendar ga prevlada ljubezen, da se zgrudi onemogel na tla.

Peto dejanje.

Na javnem prostoru. Na desni in levi so tribune, natlačene ljudstva, zadaj pa velikanski kotel, v katerem vre olje. Rablja popravljata ogenj pod kotlom. Spredaj so Brogni, Ruggiero, kardinalova garda, duhovniki, paži, častniki, obsojenca i. dr. — Ruggiero naznani Eleazarju in Rehi, da so ju sodniki obsodili na smrt.

Eleazar.

In Leopold?

Ruggiero.

Na ukaz najvišji on prognan je iz nemških deželâ.

Časti so vse mu vzeli,
in sicer čislani tako junak
zbežal ves je potrť
od vseh proklet.

Eleazar.

On ne umre tedaj!
On, ki skrunil je nedolžnost!
Vaši zakoni li oproščajo krivca?

Ruggiero.

Za njega priča najboljša rekoč:
on ni kriv!

Eleazar.

Kdo upa se to?

Reha.

Jaz.

Eleazar (se zdrzne.)

Reha!

Zbor.

Bog! Resnico da je govorila,
čast naj bo ti, večni Bog!

Reha.

Pred Bogom stojim
in si umreti želim.
O, to srce milo sodite,
če se kdaj vdalo ljubavi je.
tirajoč me v pogubo.
Zato: ni bilo res, kar sem rekla poprej.

Z b o r.

Prevara je strašna in grozna!
Umre naj izdajnica ta!

R u g g i e r o.

Vi v slepi jezi ste, v svojega smotra dosego
moža uničili predrznega srca.
Cesarju ste celó očitali takó:
da sodil je krivó.
Smrt vaju čaka tam!

Prelomi svojo palico in jo vrže ob-
sojencema pod noge. Potem moli k Bogu
naj jima odpusti greh. Tako tudi ljud-
ljudstvo. Eleazar pa dvomi zopet, ali dela
prav, da izroča Reho smrti. Toda ona
hoče umreti z očetom. Brogni pa prosi
Eleazarja vnovič, naj mu pove, kje je
njegov otrok. — Začujejo se trije udarci.
Rablja pristopita ter odvedeta Reho.

R u g g i e r o.

Čas je že!

E l e a z a r.

Čakajte, čakajte!

Rablja izpustita Reho ter stopita nazaj.

Eleazar.

Reha, jaz umrjem zdaj.

Bi živela ti?

Če spreobrneš se in daš se tu krstiti!

Voli zdaj, moj otrok!

Reha.

Kristjanka jaz?

Smrt rajša si izvolim.

Rablja zopet zgrabita Reho ter jo vlečeta h kotlu. Kardinal Brogni pa se mej tem iznova približa Eleazarju ter ga roti, naj mu pove, kje je njegova hči. V tistem trenutku, ko vržeta rablja Reho v hotel, zakliče žid:

Glej, tam otroka svojega!

Potem gre zmagonosno mimo Brognija — v smrt. Kardinal se zgrudi na koleni, versko fanatično ljudstvo pa zapoje:

Končano vse, rod izraelski
strašno zdaj je kaznovan.

Tisk »Narodne tiskarne« v Ljubljani.

